

PRZYKŁAD

Głuchołazy, dnia

**Sąd Okręgowy
w Opolu
I Wydział Cywilny**

Powódka:

.....
Imię i nazwisko
adres.....

Pozwany:

Imię i nazwisko
adres.....

POZEW O SEPARACJĘ

Wnoszę o:

1. orzeczenie separacji małżonków *imiona i nazwiska małżonków* pozostających w związku małżeńskim zawartym w dniu USC w, numer aktu małżeństwa, z winy męża;
2. powierzenie obojgu rodzicom wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi z tym, że miejscem zamieszkania dzieci będzie każdorazowe miejsce zamieszkania matki/ lub ograniczenie władzy rodzicielskiej pozwanemu poprzez ustalenie, że jego kontakty z dziećmi polegać będą tylko na i powierzenie władzy rodzicielskiej nad dziećmi:.....(imiona dzieci, daty ich urodzin) powódce;
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletnich dzieci kwoty po miesięcznie na każde dziecko, tytułem jego udziału w kosztach utrzymania dzieci płatnej do 10 dnia każdego miesiąca z góry;
4. o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu;

Uzasadnienie

Strony zawarły związek małżeński w USC w w dniu

Dowód:

skrócony odpis aktu małżeństwa stron.

Z małżeństwa tego w dniu urodziły się dzieci

Dowód:

odpis skróconego aktu urodzenia

Pożycie stron od kilku lat się nie układa. Mąż nadużywa alkoholu, urządza libacje alkoholowe. Pod wpływem alkoholu staje się agresywny. Kilkakrotnie zdarzyło się, że mąż nie pojawił się w domu przez kilka dni, nie przejawia zainteresowania sprawami dzieci i domu.

Powódka czyniła starania o utrzymanie związku małżeńskiego. Proponowała mężowi terapię odwykową. Mąż nie chciał skorzystać z profesjonalnej pomocy, twierdząc że jej nie potrzebuje. W związku z awanturami była wzywana policja. Mąż trzykrotnie przebywał w izbie wytrzeźwień.

Od roku strony nie prowadzą wspólnego gospodarstwa, nie współżyją fizycznie.

Dowód:

- Zaświadczenie o pobycie z izby wytrzeźwień

- Zeznania świadka:

imię i nazwisko

Mąż uchyla się od łożenia na potrzeby dzieci. Na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb małego dziecka niezbędne jest około Z uwagi na to, że możliwości zarobkowe pozwanego są większe od niż powódki, żądanie zasądzenia alimentów w kwocie jest uzasadnione.

Dowód:

- Zaświadczenie o zarobkach powódki

- Zaświadczenie o zarobkach pozwanego (wnoszę o zobowiązanie pozwanego przez Sąd do jego złożenia)

Powódka wnosi o orzeczenie separacji z winy pozwanego, jako że w żadnym stopniu nie przyczyniła się do rozkładu pożycia małżeńskiego. Wszelkie zaburzenia funkcjonowania małżeństwa nastąpiły za sprawą pozwanego.

.....
Podpis powódki

Załączniki:

1. skrócony odpis aktu małżeństwa stron
2. odpis skróconego aktu urodzenia
3. zaświadczenia o pobycie z izby wytrzeźwień

**Sąd Okręgowy
w Opolu
I Wydział Cywilny**

Powódka: Zofia Ryś, zam. Głuchołazy ul. Cicha 10 m. 3

Pozwany: Jan Ryś, zam. Głuchołazy, ul. Jasna 12 m. 4

Pozew o separację

Wnoszę o:

- 1) orzeczenie separacji małżonków Zofii Ryś i Jana Rysia, pozostających w związku małżeńskim zawartym dnia 15 maja 1990 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w Głuchołazach, nr aktu małżeństwa 165/1990, z winy pozwanego;
- 2) powierzenie obojgu rodzicom wykonywania władzy rodzicielskiej nad małol. synem stron Piotrem Rysiem, urodz. 10 marca 1991 r.;
- 3) zobowiązanie pozwanego do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania syna Piotra w kwocie 1.500 zł miesięcznie, płatnej do rąk powódki do dnia 10 każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami od dnia opóźnienia w płatności każdej raty;
- 4) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadnienie

Strony zawarły związek małżeński w dniu 15 maja 1990 r. przed kierownikiem Stanu Cywilnego w Głuchołazach i zamieszkały w domu rodziców pozwanego.

Dowód: odpis aktu małżeństwa.

Z małżeństwa tego w dniu 10 marca 1993 r. urodził się syn Piotr.

Dowód: odpis aktu urodzenia.

Pożycie małżeńskie do wiosny 1995 r. układało się zgodnie, pozwany dbał o dom i dziecko oraz przyczyniał się do zaspokajania potrzeb rodziny.

W 2001 r. pozwany nawiązał romans z koleżanką z pracy Ireną Kowal, z którą wyjechał na wczasy, okłamując powódkę, że wyjeżdża służbowo. Od tego czasu zaczęły się nieporozumienia w małżeństwie stron. Pozwany, mimo składanych powódce i rodzicom obietnic zerwania z tą kobietą, nadal się z nią spotykał, a latem 2002 r. zamieszkał u niej. W tej sytuacji w 2002 r. doszło między stronami do zerwania pożycia fizycznego i więzi gospodarczej. Pozwany odwiedza syna i łoży na jego utrzymanie 600 zł miesięcznie.

Dowód: świadkowie: Irena Kowal, zam. Głuchołazy, ul. Jasna 12/5;

Anna Ryś, zam. Prudnik, ul. Cicha 10/2.

Syn stron aktualnie uczęszcza do szóstej klasy szkoły podstawowej. Poza nauką w szkole uczy się prywatnie języka angielskiego i niemieckiego z odpłatnością 600 zł miesięcznie. Na jego utrzymanie potrzebna jest kwota około 2.000 zł miesięcznie.

Pozwany pracuje w Przedsiębiorstwie Budownictwa w Opolu i zarabia 4.400 zł miesięcznie.

Powódka pracuje jako nauczycielka w Szkole Podstawowej w Opolu i zarabia 1.600 zł miesięcznie.

Dowód: - zaświadczenie Przedsiębiorstwa Budownictwa o zarobkach pozwanego;

- zaświadczenie Szkoły Podstawowej o zarobkach powódki;

- przesłuchanie stron.

Przedstawione okoliczności uzasadniają orzeczenie separacji z winy pozwanego, gdyż powódka w żadnym stopniu nie przyczyniła się do rozkładu pożycia.

Zofia Ryś

Załączniki:

- 1) odpis pozwu;
- 2) odpis aktu małżeństwa;
- 3) odpis aktu urodzenia;
- 4) zaświadczenia o wysokości zarobków.

Notka do wzoru - Pozew o separację

Uwagi materialnoprawne

1. Pozytywna przesłanka separacji. Jeżeli między małżonkami nastąpił zupełny rozkład pożycia, każde z małżonków może żądać, ażeby sąd orzekł separację (art. 61¹ § 1 KRO). Rozkład pożycia małżeńskiego jest zupełny wtedy, gdy nie istnieje między małżonkami więź duchowa, fizyczna i gospodarcza. Gdy jednak przy zupełnym braku więzi duchowej i fizycznej pozostały pewne elementy więzi gospodarczej, rozkład pożycia może być mimo to uznany za zupełny, jeżeli utrzymanie elementów więzi gospodarczej (np. wspólnego mieszkania) zostało wywołane szczególnymi okolicznościami. Nawet jednak jedynie sporadyczne stosunki fizyczne między małżonkami z reguły będą wskazywać na to, iż rozkład pożycia nie jest jeszcze zupełny. Do uznania, że między małżonkami nie ma wspólnoty duchowej, nie jest konieczne stwierdzenie wrogiego stosunku małżonków do siebie. Zachowanie poprawnych stosunków w tym względzie, utrzymywanie kontaktów w interesie wspólnych dzieci itd. nie musi konieczne oznaczać, iż więź duchowa małżonków została utrzymana i nie istnieje rozkład pożycia.

2. Negatywne przesłanki separacji. Mimo zupełności rozkładu pożycia separacja nie może zostać orzeczona, jeżeli:

- 1). na skutek separacji miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków,
- 2). z innych względów orzeczenie separacji byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 61¹ § 2 KRO).

3. Dobro dziecka małżonków. Orzeczenie separacji nie jest dopuszczalne, jeżeli w wypadku orzeczenia separacji dobro wspólnego małoletniego dziecka małżonków ucierpi bardziej niż wtedy, gdy separacja nie zostanie orzeczona. Dla oceny, czy dobro dziecka ucierpi bardziej na skutek orzeczenia separacji, może mieć istotne znaczenie wiek dziecka, jego dotychczasowe stosunki z rodzicami, stan zdrowia, stopień wrażliwości dziecka.

4. Sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Stosownie do treści art. 61¹ § 2 KRO, separacja nie jest dopuszczalna nie tylko wtedy, gdy na skutek niej miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków, ale również wtedy, gdy z innych względów orzeczenie separacji byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Moim zdaniem, jednym z owych innych niż dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków względów, powodujących wystąpienie sprzeczności między orzeczeniem separacji a zasadami współżycia społecznego, może być – i z reguły jest – krótki okres trwania zupełnego rozkładu pożycia małżeńskiego (uważam, że orzeczenie separacji jest dopuszczalne co najmniej dopiero wtedy, gdy choć zupełność rozkładu pożycia ma charakter przejściowy, to jednak – opierając się na doświadczeniu życiowym – nie należy spodziewać się rychłego powrotu małżonków do wspólnego pożycia). Zazwyczaj sprzeczność separacji z zasadami współżycia społecznego nie występuje wtedy, gdy na ową sprzeczność powołuje się małżonek ponoszący wyłączną winę za rozkład pożycia albo gdy przy współwinie małżonków wina małżonka powołującego się na tę sprzeczność jest znacznie poważniejsza.

5. Przeszkoda do orzeczenia separacji. Jest regułą, że jeżeli jeden z małżonków żąda orzeczenia separacji, a drugi orzeczenia rozwodu i żądanie to jest uzasadnione, sąd orzeka rozwód (art. 61² § 1 KRO). Wyjątkiem jest tu sytuacja, gdy orzeczenie rozwodu nie jest dopuszczalne, natomiast jest uzasadnione żądanie orzeczenia separacji – w takim wypadku sąd orzeka separację (art. 61² § 2 KRO). Tak więc uzasadnione żądanie rozwodu przez drugiego z małżonków jest przeszkodą do orzeczenia separacji. Żądanie orzeczenia rozwodu jest uzasadnione wtedy, gdy istnieją pozytywne przesłanki rozwodowe (art. 56 § 1 KRO) i nie występuje którakolwiek z negatywnych przesłanek rozwodowych (art. 56 § 2 i § 3 KRO).

6. Wina rozkładu pożycia. Przy orzekaniu separacji w procesie stosuje się art. 57 KRO (art. 61³ KRO). Jest więc zasadą, że orzekając separację sąd orzeka także o tym, czy i który z małżonków ponosi winę za rozkład pożycia (art. 57 § 1 KRO). Moim zdaniem, w procesie o separację przez winę za rozkład pożycia małżeńskiego należy rozumieć nie tylko winę za wytworzenie się zupełnego rozkładu tego pożycia, ale i za to, że nie należy spodziewać się rychłego powrotu małżonków do wspólnego pożycia (jeżeli w ogóle można spodziewać się powrotu małżonków do wspólnego pożycia). Chodzi tu o winę za ten stan rozkładu pożycia małżeńskiego, który uzasadnia orzeczenie separacji. Rozstrzygając o winie za rozkład pożycia małżeńskiego sąd może:

- 1). orzec, że oboje małżonkowie nie są winni rozkładu pożycia (np. gdy mąż i żona są nieuleczalnie chorzy i to właśnie stanowi jedyną przyczynę rozkładu ich pożycia);
- 2). orzec, że jedno z małżonków jest winne rozkładu pożycia;
- 3). orzec, że oboje małżonkowie są winni.

7. Zaniechanie orzekania o winie. Mimo iż jest zasadą, że orzekając separację orzeka się także o tym, czy i które z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia, sąd zaniecha orzekania o winie wówczas,

gdy zgodne żądanie w tym względzie zgłoszą oboje małżonkowie (art. 61³ § 1 w zw. z art. 57 § 2 KRO). Zaniechanie orzekania o winie dotyczy w istocie sytuacji, gdy strony – mając wspólne małoletnie dziecko – nie mogą dochodzić separacji w postępowaniu nieprocesowym (por. art. 61¹ § 3 i art. 61³ § 2 KRO). W myśl art. 57 § 2 KRO, w wypadku zaniechania orzekania o winie następują takie skutki, jak gdyby żadne z małżonków nie ponosiło winy.

8. Kwestie rozstrzygane przy orzekaniu separacji. Przy orzekaniu separacji stosuje się art. 57 i art. 58 KRO (art. 61³ § 1 KRO). Poza tym w procesie o separację – w myśl art. 444 KPC – przez zgłoszenie wniosku na rozprawie, w obecności drugiego z małżonków albo w piśmie, małżonek może dochodzić roszczeń alimentacyjnych od drugiego małżonka na wypadek orzeczenia separacji. Tak więc na treść wyroku, którym sąd orzeka separację, składają się dwa rodzaje rozstrzygnięć (przy przyjęciu jako kryterium podziału tego, czy zapadają one z urzędu, czy na wniosek). Do rozstrzygnięć podejmowanych przez sąd z urzędu (w razie zaistnienia określonych okoliczności sąd musi tu rozstrzygnąć, i to nawet przy braku wniosku) należą rozstrzygnięcia dotyczące:

- 1). władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi małżonków;
- 2). wysokości, w jakiej każdy z małżonków jest zobowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dzieci;
- 3). sposobu korzystania przez małżonków ze wspólnie zajmowanego mieszkania przez czas wspólnego w nim zamieszkiwania po orzeczeniu separacji;
- 4). kwestii, czy i które z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia (tego rozstrzygnięcia sąd zaniecha na zgodne żądanie małżonków).

Na wniosek strony sąd może:

- 1). w wyjątkowych wypadkach, gdy jedno z małżonków zajmujących wspólne mieszkanie swym rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, nakazać jego eksmisję;
- 2). orzec o podziale wspólnego mieszkania (jest do tego niezbędny zgodny wniosek obojga małżonków), jeżeli ów podział jest możliwy;
- 3). przyznać mieszkanie jednemu z małżonków, jeżeli drugie wyraża zgodę na jego opuszczenie bez dostarczenia lokalu zamiennego i pomieszczenia zastępczego, a przyznanie mieszkania jednemu z małżonków jest możliwe;
- 4). dokonać podziału majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie tego podziału nie spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu;
- 5). orzec o obowiązku dostarczenia jednemu z małżonków pozostających w separacji przez drugiego z nich środków utrzymania.

Uwagi procesowe

Warunki formalne pozwu. Pozew o separację powinien odpowiadać ogólnym warunkom pierwszego pisma procesowego w sprawie (art. 126 i 128 KPC) oraz szczególnym warunkom przewidzianym dla pozwu (art. 187 KPC).

Właściwość sądu. Sądem właściwym rzeczowo do rozpoznania sprawy o separację w procesie jest sąd okręgowy (art. 17 pkt 1 KPC). Sądem wyłącznie właściwym miejscowo jest tu ten sąd okręgowy, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne zamieszkanie, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze stale przebywa. Gdy ta podstawa właściwości miejscowej nie zachodzi, wtedy wyłącznie właściwy jest sąd okręgowy miejsca zamieszkania strony pozwanej, a gdy i tej podstawy nie ma – sąd okręgowy miejsca zamieszkania powoda (art. 41 KPC). Jeżeli pozwany mieszka za granicą, brak jest przeszkód do dochodzenia separacji przed sądem polskim (art. 1100 KPC).

Legitymacja procesowa. Osobą legitymowaną do wystąpienia z powództwem o separację jest każde z małżonków. Legitymowanym biernie jest drugie z małżonków.

Udzielenie zabezpieczenia. Już w pozwie o separację można żądać udzielenia zabezpieczenia; udzielenia zabezpieczenia można żądać także później – w toku postępowania (art. 730 KPC). Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona (również strona pozwana), jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia (art. 730¹ § 1 KPC). Jest regułą, że zabezpieczenie jest udzielane na wniosek (art. 732 KPC). Wniosek o udzielenie zabezpieczenia powinien odpowiadać wymogom przepisanych dla pisma procesowego, a nadto zawierać:

- 1). wskazanie sposobu zabezpieczenia, a w sprawach o roszczenie pieniężne także wskazanie sumy zabezpieczenia;
- 2). uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających wniosek (art. 736 § 1 KPC).

W razie stwierdzenia, że wniosek nie odpowiada wymogom formalnym przewidzianym w art. 736 KPC, przewodniczący zwraca wniosek bez wzywania wnioskodawcy do jego uzupełnienia (art. 738 KPC). Co do alimentów, zabezpieczenie może polegać na zobowiązaniu obowiązanego do zapłaty

uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej, a podstawą zabezpieczenia jest jedynie uprawdopodobnienie istnienia roszczenia (art. 753 § 1 KPC). Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych do zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może m.in.:

- 1). unormować prawa i obowiązki stron na czas trwania postępowania;
- 2). uregulować sposób roztoczenia pieczy nad małoletnimi dziećmi (art. 755 § 1 KPC).

W sprawie o separację sąd może również orzec o wydaniu małżonkowi, opuszczającemu mieszkanie zajmowane wspólnie przez małżonków, potrzebnych mu przedmiotów (art. 756 KPC).

Postępowanie. Jest regułą, że sprawa o separację podlega rozpoznaniu w trybie odrębnego postępowania procesowego przewidzianego dla spraw małżeńskich, unormowanego w art. 425–446 KPC. W zakresie powołanych tu przepisów obowiązują szczególnie przepisy dla spraw o separację (art. 436–446 KPC). Jest zasadą, że przed wyznaczeniem terminu pierwszej rozprawy wzywa się strony do osobistego stawienia się do sądu na posiedzenie pojednawcze (art. 436 § 1 KPC). Jedynie wtedy, gdy stawiennictwo jednej ze stron napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może – ale tylko na wniosek strony – zaniechać przeprowadzenia posiedzenia pojednawczego (art. 437 KPC). Wniosek o zaniechanie przeprowadzenia posiedzenia pojednawczego, odpowiednio uzasadniony, można zgłosić już w pozwie o separację. Powództwo wzajemne o separację nie jest dopuszczalne (art. 439 § 1 KPC). Strona pozwana w sprawie o separację może również żądać separacji albo rozwodu (art. 439 § 3 KPC). Jeżeli w toku postępowania sąd nabierze przekonania, że – jak stanowi art. 440 § 1 KPC – istnieją widoki na utrzymanie pożycia małżeńskiego, zawiesza postępowanie. Podjęcie postępowania zawieszono na podstawie, o której tu mowa, następuje na wniosek jednej ze stron (nie wcześniej jednak niż po upływie trzech miesięcy od dnia zawieszenia postępowania) – art. 440 § 2 KPC. Sąd nie może ograniczyć postępowania dowodowego do przesłuchania stron wtedy, gdy małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci (art. 442 KPC).

Proces o separację a inne procesy. W czasie trwania procesu o separację nie może być wszczęta odrębna sprawa o separację albo o rozwód (art. 439 § 2 KPC).

W czasie trwania procesu o separację nie może być wszczęta odrębna sprawa o zaspokojenie potrzeb rodziny i o alimenty między małżonkami, albo między nimi a ich wspólnymi małoletnimi dziećmi, co do świadczeń za okres od wytoczenia powództwa o separację. Pozew lub wniosek o zabezpieczenie w takiej sprawie zostaje przekazany sądowi, w którym toczy się sprawa o separację, w celu rozstrzygnięcia według przepisów o postępowaniu zabezpieczającym (art. 445 § 1 KPC). Postępowanie w sprawie o zaspokojenie potrzeb rodziny lub alimenty, wszczęte przed wytoczeniem powództwa o separację, ulega z urzędu zawieszeniu z chwilą wytoczenia powództwa o separację co do świadczeń za okres od jego wytoczenia. Z chwilą wydania w sprawie o separację postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia wykonania obowiązku zaspokojania potrzeb rodziny lub o alimenty wstrzymuje się także z mocy samego prawa wykonanie nieprawomocnych orzeczeń o obowiązku tych świadczeń, wydanych w poprzednio wszczętej sprawie, za okres od wytoczenia powództwa o separację (art. 445 § 2 KPC). Po prawomocnym zakończeniu sprawy o separację zawieszono postępowanie podejmuje się z mocy prawa, orzeczenia zaś, których wykonanie było wstrzymane, podlegają wykonaniu, jednak tylko co do okresu, za który w sprawie o separację nie orzeczono o roszczeniach objętych zawieszonym postępowaniem. W pozostałym zakresie – z mocy samego prawa – postępowanie ulega umorzeniu (art. 445 § 3 KPC).

Jeśli sprawa o separację jest w toku, nie może być wszczęte odrębne postępowanie dotyczące władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi stron. W razie potrzeby orzeczenia o władzy rodzicielskiej, stosuje się przepisy o postępowaniu zabezpieczającym (art. 445¹ § 1 KPC). Postępowanie w sprawie dotyczącej władzy rodzicielskiej wszczęte przed wytoczeniem powództwa o separację ulega z urzędu zawieszeniu, a o władzy rodzicielskiej przez cały czas trwania sprawy o separację sąd orzeka w postępowaniu zabezpieczającym. Sąd postanowi podjąć postępowanie dotyczące władzy rodzicielskiej, jeżeli w prawomocnym orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie o separację nie orzeczono o władzy rodzicielskiej; w przeciwnym wypadku postępowanie ulega umorzeniu (art. 445¹ § 2 KPC).

Środki prawne, terminy

1. Apelacja. Od wyroku wydanego w sprawie o separację przysługuje apelacja do sądu apelacyjnego (art. 367 § 1 i § 2 KPC).

2. Termin do wniesienia apelacji. Apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Jeżeli strona nie zażądała uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia

apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia (art. 369 KPC).

3. Skarga kasacyjna. W sprawie o separację skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna (art. 398² § 2 KPC).

Opłata. Pozew o separację podlega opłacie w wysokości **600 zł**.

Orzecznictwo

Patrz odpowiednio wytyczne SN z 1987 r.

Pozew o separację z winy pozwanego z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia